

Poslovile so se znane televizijske prevajalke

Helena Valentinčič, Ani Bitenc in Nada Pantič Starič.

Helena Valentinčič spada med podnaslovne televizijske prevajalke in prevajalce, ki so na tem področju orali ledino. Diplomirala je na germanistiki iz nemškega in angleškega jezika ter književnosti. Po študiju je bila profesorica angleškega jezika, dokler je ni pritegnil televizijski medij, sprva z možnostjo podnaslavljanja tujih filmov in oddaj, od leta 1973 do upokojitve pa je bila v skupini redno zaposlenih televizijskih prevajalcev na nacionalni televiziji. V petdesetih letih preteklega stoletja, ko je v Sloveniji svojo pot začela tudi RTV Ljubljana, poznejša RTV Slovenija, je bila med prvimi prevajalkami tudi ona. V svoji preva-

jalski karieri je prevedla skoraj nepregledno število celovečernih filmov, nanizank in nadaljevanj, dokumentarnih oddaj in celorisank v času, ko jih na TV Ljubljana oziroma TV Slovenija še niso sinhronizirali.

Leta 2016 je prejela nagrado Brede Lipovšek, ki jo za življenjsko delo podeljuje Društvo slovenskih filmskih in televizijskih prevajalcev. Bila je tudi mentorica mladih prevajalcev, ki so šele začeli svojo kariero v nacionalni TV-hiši. Tako sodelavci kot gledalci smo ji hvaležni za njeno delo in pomemben prispevek k razvoju televizijskega prevajanja.

Ani Bitenc, pionirka in dragocena mentorica podnaslovnega prevajanja z izjemnim prevajalskim opusom, leta 2013 prva prejemnica nagrade Brede Lipovšek za življenjsko delo na področju filmskega in televizijskega prevajanja, ki jo podeljuje Društvo slovenskih filmskih in televizijskih prevajalcev, je po diplomi iz angleškega in francoskega jezika na Univerzi v Ljubljani svojo prevajalsko kariero začela pri Vesni filmu. Postopki prevajalskega dela tako za kinematografe kot za televizijo so se v pol stoletja seveda močno spremenili, čeprav bistvo ostaja enako: prevod mora vsebovati pravo besedo na pravem mestu, biti prirejen tako, da ga gledalci brez težav spremljajo, ter posredovati duha izvirnika slogovno in vsebinsko.

Bitenčeva je bila vodja prevajalskega oddelka na Televiziji Ljubljana, pozneje Televiziji Slovenija, od njegove ustanovitve leta 1974 do upokojitve leta 1994. Takrat se je začelo tudi oblikovanje meril podnaslovnega prevajanja, Bitenčeva pa je prevajalce vodila in usmerjala pri njihovem delu ter z lektorji skrbela za jezikovno ustreznost in kakovost prevodov. Prav ta merila so bila podlaga za oblikovanje študija na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer je bil v 90. letih prejšnjega stoletja ustanovljen prevajalski

oddelek. Delo Ani Bitenc in njen vpliv na razvoj podnaslovnega prevajanja pri nas sta neprecenljiva, svoje prevajalsko znanje pa je dokazala s številnimi prevodi iz angleškega in francoskega jezika ter ga vsa leta prenašala na sodelavce.

Poleg prevajanja za film in televizijo se je posvečala tudi književnemu prevajanju in se že zgodaj vključila v vodenje Društva slovenskih književnih prevajalcev. Leta 1986 je bila kot prva ženska izvoljena tudi na predsedniški položaj društva. Z njenim prihodom in aktivnim delovanjem so se članicam širše odprla vrata do vidnejših položajev v društvenih organih. Čas njenega predsedovanja so zaznamovala legendarna prevajalska srečanja, poskrbela pa je tudi za izdaje letnih zbornikov strokovnih prispevkov. Ko smo bili še del skupne države, sta bila pomembna tudi zastopanje DSKP v jugoslovanskem prostoru in udeležba na drugih jugoslovanskih prevajalskih srečanjih. Ani Bitenc je svoje delo v društvu opravljala zelo spretno, odgovorno, gospodarno, predvsem pa diplomatsko, z milino in prijaznostjo. V zahvalo za njeno predanost in strokovno delo ji je Društvo slovenskih književnih prevajalcev decembra 2023 podelilo naziv častne članice.

Odšla je še zadnja iz prve generacije televizijskih prevajalk na RTV Ljubljana oziroma pozneje RTV Slovenija **Nada Pantič Starič**. Za RTV Ljubljana je začela prevajati na začetku 80. let preteklega stoletja. Prevajala je iz angleščine, nemščine in srbohrvaščine, njeno področje so bili predvsem politični oziroma nasploh zahtevnejši filmi in serije.

Takrat je bil svet še povsem analogen, to pa je imelo po njenih besedah »prednost v tem, da smo se prevajalci, tako redno zaposleni kot honorarci, veliko srečevali na televizijskih hodnikih, v sobicah za vaje in podnaslavljanje in pri tipkarih, ki so vnašale naše popravke. Srečevali smo se in poklepotali, bili smo pri-

jetna majhna prevajalska skupnost. Tisti analogni svet ni bil tako individualističen kot sedanji.«

Bila je med tistimi, ki so orali ledino na področju televizijskega podnaslovnega prevajanja na nacionalni. Zelo dejavna je bila tudi na področju ženskih pravic in načrtovanja družine, kot avtorica ali prevajalka se je podpisala pod številne priročnike, predvsem s področja prehrane in kulinarike.

Z njenim odhodom smo izgubili še zadnjo iz prve generacije televizijskih prevajalk. Za vedno nam bodo ostale v spominu.

Duška Zabukovec